

MINISTRIA E MJEDISIT DHE
PLANIFIKIMIT HAPËSINOR

DEPARTAMENTI I UJRAVE

Tema: BASHKËPUNIMI NDËRKUFITAR SI MEKANIZËM PËR
ZHVILLIMIN E QËNDRUESHEM TË RESURSEVE UJORE

Hazir ÇADRAKU, Udhëheqës i Divizionit për Planifikim Strategjik

Konferenca 04- 06. Nëntor. 2015, Prishtinë

PËRMBAJTJA

- Hyrja
- Bashkëpunimin ndërkufitar
- Baza ligjore dhe struktura administrative në Republikën e Kosovës
- Strukturat administrative
- Menaxhimi i ujërave ndërkufitare
- Veprimet dhe aktivitetet në shkallë vendi
- Përfundime
- Referenca

HYRJA

Qëllimi

Të tregohet: baza ligjore, strukturat administrative vendore, koncepti i menaxhimit të ujërave ndërkufitare, veprimet dhe aktivitetet që janë duke u ndërmarr në shkallë vendi etj;

- Dekadave të fundit ka një shqetësim global për sa i takon resurseve ujore;
- Sistemi ujqor është dinamik, mjaft kompleks dhe nuk njeh kufij;
- Organikisht është i lidhur me dy apo më shumë territore politike;
- Forumet e rëndësishme ndërkombëtare në mënyrë unanime përkrahin qasjen e bashkuar ndaj menaxhimit të resurseve ujore;
- Vendet e Bashkimit Evropian theksojnë kërkesën për integrim „qasje globale” në nivel të pellgjeve lumore, duke përdorur bashkëpunimin ndërkufitar si një mekanizëm në menaxhimin e integruar të resurseve ujore;
- Republika e Kosovës, kufizohet me: Shqipërinë (112km), Maqedoninë (161 km), Serbinë (352 km) dhe Malin e Zi (77 km);
- Ka sipërfaqe prej 10,907 km²;
- Ka 1,739,825 banorë;
- Sipërfaqja e pellgut ujëmbledhës është 11,645 km²;
- Rreth 95 %, e ujërave bujqë brenda vendi dhe vetëm 5% hyjnë nga vendet fqinj;

BASHKËPUNIMIN NDËRKUFITAR

- Përkufizohet si marrëdhënie fqinjësie midis komuniteteve dhe autoriteteve lokale në të dyja anët e kufijve tokësorë dhe ujor;
- U shfaq në vendet e Evropës pas luftës së dytë Botërore dhe konsiderohej si një mekanizëm për tejkalimin e shumë problemeve dhe sfidave ndërkufitare dhe rajonale;
- Ideja e bashkëpunimit ndërkufitar është për t'i dhënë shtytje dhe për të forcuar zhvillimin ekonomik, social, kulturor dhe forcimin e mirëbesimit në nivel rajonal;
- Udhëhiqet nga parimet e barazisë dhe reciprocitetit, në veçanti përmes marrëveshjeve bilaterale dhe multilaterale;
- Bashkëpunimi ndërkufitar ka gjetur një pozicion relativisht të lartë, si në një mekanizëm për të përfituar përmes menaxhimit dhe ndarjes së përbashkët të përfitimeve që sjellë menaxhimi i integruar i resurseve ujore ndërkufitare, në politika, ligje, strategji dhe programe kombëtare;

BAZA LIGJORE DHE STRUKTURA ADMINISTRATIVE NË REPUBLIKËN E KOSOVËS

BAZA LIGJORE

- Akti më i lartë juridik i cili adreson çështjet të cilat kanë të bëjnë me bashkëpunimin ndërkombëtare është Kushtetuta e Republikës së Kosovës (*Neni 17, 18, 19*);
- Ligji për Marrëveshjet Ndërkombëtare (*Nr. 04/L-052*) *Neni 12*;
- Ligji për Ujërat e Kosovës (*Nr.04/L-147*) *Kreu IV*;
- Memorandumet e Mirëkuptimit;

STRUKTURAT ADMINISTRATIVE

- Prej Samitit të Selanikut 2003, Kosova ka qenë fuqimisht e përfshirë në Kornizën e Procesit të Stabilizim Asociimit;
- Me 20 Prill 2005, Këshilli Evropian miratoi komunikatën „*E Ardhmja Evropiane për Kosovën*” e cila përforcon edhe më tepër përkushtimin e BE-së ndaj Kosovës;
- Në Qershor të vitit 2000, Këshilli i Evropës njohu shtetet e Ballkanit Perëndimor si vendet potenciale për anëtarësim në Bashkimin Evropian dhe tani Republika e Kosovës bazuar në progresin e arritur drejtë Bashkimit evropian pritet të nënshkruar ne procesit te Dialogun Stabilizim Asociimit;

VAZHDIM

- Ky rrugëtimi për anëtarësim në Bashkimin Evropian është mjaftë sfidues për faktin se kërkon përpushjen e kritereve siç janë: kriteri politik, ekonomik dhe institucional;
- Hapë të rëndësishem është bërë në ndarjen e kompetencave dhe përgjegjësiwe institucionale për administrimi dhe menaxhimin e resurseve ujore;
- Në këtë aspekt kompetencat për menaxhimin e ujërave në Kosovë janë të ndara në mes të gjashtë ministrive dhe autoriteteve si në vijim:
- Këshilli ndërministror për ujëra trup koordinuese dhe vendimarrëse për resurset ujore;
- Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor;
- Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Zhvillimit Ekonomik;
- Ministria e Financave;
- Ministria e Shëndetësisë;
- Instituti Kombëtar dhe Shëndetit Publik;
- Komunat;
- Zyra rregullatore e ujit

MENAXHIMI I UJËRAVE NDËRKUFITARE

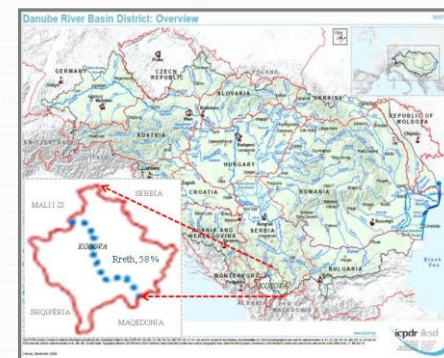
- Popuj të ndryshëm që nga lashtësia kanë komunikuar, bashkëpunuar dhe koordinuar veprimet dhe aktivitete në forma të ndryshme për menaxhimin e ujërave ndërkufitare;
- Ideja ishte që të minimizohej konceptit provincial dhe i fragmentuar i menaxhimit të ujërave dhe ai koncept të zëvendësohej me konceptin e menaxhimit të integruar të resurseve ujore;
- Në shkallë globale, ujërat jënë në një trysini në rritje;
- Në Nëntor 1995, Agjencia Evropiane e Mjedisit, nxjerri një raport në të cilin theksohej nevoja për ndërmarrjen e masave për mbrojtjen e ujërave;
- Në Tetor të vitit 2000 Këshilli i Evropës nxjerri Direktivën Kornizë për Ujëra 2000/60 e cila paraqet një kuadër ligjor për veprimet që duhet të ndërmerren komuniteti Evropian në fushën e politikës së ujërave;
- Direktiva Kornizë për Ujëra, me parimet e saj avancohet në shkallë të lartë promovon dhe inkurajon nevojat e përbashkëta për menaxhimin e ujërave ndërkufitare me qëllim të përdorimit të qëndrueshëm, kontrollit dhe ruajtjes së ekosistemeve ujore;
- DKU po ashtu thekson nevojën e menaxhimit të ujërave në nivel të pellgut lumor, duke kërkuar që shtet të identifikojnë shtrirje të veçanta të pllgojeve lumor;
- Bazuar në Vizionin deri në vitin 2025, duhet të arrihen tre objektiva në lidhje me menaxhimin e integruara të burimeve të ujit ku një nga aktivitetet për arritjen e këtyre objektivave është bashkëpunimi ndërkufitar në nivel të pellgu lumor „*menaxhimi i pllgojeve ndërkombëtare*”;
- Menaxhimi i ujërave ndërkufitare shihet si një mekanizëm për ruajtjen e paqës dhe të forcimit e sigurisë ndërkombëtare, përfshirë shkëmbimin dhe ndarjen e informatave nga të dy anët e kufirit në lidhje me resurset ujore dhe gjendjen e tyre;

VEPRIMET DHE AKTIVITETET NË SHKALLË VENDI

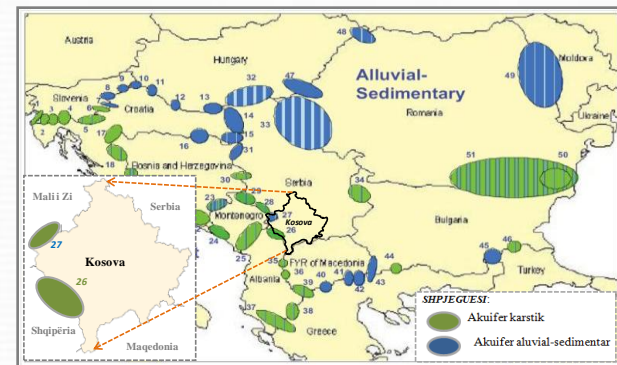
- Rrjeti hidrografik i Republikës së Kosovës ndahet në pesë vija ujëndarëse duke krijuar pesë pellgje ujëmbledhëse të cilët shkarkojnë ujin në tre dete: Detin Adriatik, Detin e Zi dhe detin Egje (Fig.1.);

- Rreth 58% e territorit të Republikës së Kosovës drenon ujërat në drejtim të pellgut të Moravës përëndimore (Fig.2.), duke dalur në territorin e Serbisë në dy pika kufitare Pllavkovë (pellgu i Ibrit) dhe Konçul (pellgu i Moravës së Binçës).

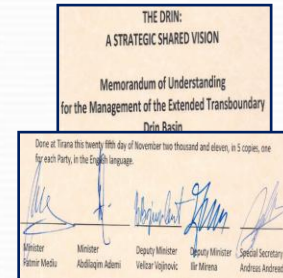
- Referuar shpërndarjs së ujërave nëntoksorë ndërkuftar në rajonin e Evropës Juglindore vërehet se Kosova është pjesë me trupat ujqorë Nr. 26 dhe 27 (Fig.3.)

VAZHDIM

- Janë nënshkruar dy morandumeve të mirëkuptimit me: Republikë e Kosovës – Republikë e Shqipërisë dhe Republikë e Kosovës -Republikën e Maqedonisë;
- Në rang të bashkëpunimit rajonal është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit për Dialogut të Drinit (*The Drin: A Strategic Shared Vision, Nëntor 2011*);

- Në proces nënshkrimi marrëveshjes për bashkëpunim për shkëmbimin e të dhënave për paralajmërimin e përmbytjeve në pellgun e lumit Drin;
- Vendimi Nr.50/15, Grupi punues për ngritjen e bashkëpunimit ndërkufitar Kosovë –Shqipëri, për fushën e mbrojtje së mjedisit, natyrës dhe ujërave;
- Rasti i mirë i bashkëpunimit ndërkufitar ndërmjet ministrisë së mjedisit të Kosovës dhe Maqedonisë është realizimi i projekti: „*Mbrojtja e Lumit Lepenc- një shembull i suksesshëm i bashkëpunimit bilateral*” i cili u realizuar me përkrahje financiare nga Qendra Rajonale për Mjedis me seli në Hungari dhe e përkrahur nga zyrat rajonale në Prishtinë dhe Shkup;
- Grupi punues (vendimi Nr.50/15) është duke punuar nga të dy anët e kufirit për vënien nën mbrojtje të velrave natyrore të liqenit të Vërmic dukeës /Fierzës dhe Malit Pashtirik;
- Janë nënshkruar dy morandumeve të mirëkuptimit me: Republikë e Kosovës – Republikë e Shqipërisë dhe Republikë e Kosovës -Republikën e Maqedonisë;

PËRFUNDIME

- Ujërat nga Republika e Kosovës drenojnë/shkarkohen në tre vende fqinj;
- Është i domosdoshem bashkëpunimit ndërkufitar me të gjitha vendet kufitare;
- Të intensifikohet komunikimi dhe koordinimi institucione me theks të veçantë në drejtim të menaxhimit të integruar të resurseve ujore;
- Bashkëpunimi ndërkufitar të shikohet si mjet për menaxhimin e qëndrueshëm të resurseve ujore nga të dy anët e kufirit;
- Të veprohet mbi bazën e reciprocitetit, për ndarjen e eksperiencave dhe informatave në drejtim të marrjes së masave të përbashkëta për të parandaluar ndikimin negativ në rrjedhat e ujërave ndërkufitare nga të dy anët e kufirit;
- Të hartohen dhe të implemetohen sa më shumë projekte të përbashkëta nga të dy anët e kufirit;

REFERENCAT

- **Agjencia i Statistikave të Kosovës, 2011.** Regjistrimi i popullsisë, (<https://ask.rks-gov.net/>), Prishtinë
- **Direktiva Kornizë për Ujëra 2000/60 EC e Parlamenti Evropian dhe e Këshillit datë 23/Tetor/2000**, e cila themelon një kornizë për veprimin e Komunitetit në fushën e politikave për ujë
- **Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës Nr.10, 29 Prill 2013.** Ligji për Ujërat e Kosovës Nr.04/L-147 (gzk.rks-gov.net/)
- **Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës Nr. 28/16 Dhjetor 2011.** Ligji Nr.04/L-052 Për Marrëveshjet Ndërkombëtare, Prishtinë
- **Instituti i Planifikimit Hapësinor 2010.** Plani Hapësinor i Kosovës 2010-2020+, Prishtinë (faqe 2)
- **Instituti për Hidroekonomi,, Jarosllav Çerni”1983-2000.,** Master Plani për Ujërat e Kosovës, Beograd.
- **Internacional Commission for the Protection of the Danube River,2009.** Danub River Basin District Management Plan, Final Version, Vienna/Austria, 14 Decembar, 2009
- **Kushtetuta e Republikës së Kosovës,** 15 Qershor 2015, (www.kuvendikosoves.org/), Prishtinë
- **Kemwater Service Oy, 2001.** Strategjia për Menaxhimin e Ujërave në Kosovës-Zhvillimi i Strukturës Institucionale, Prishtinë
- **Karanoviq Stojic E, 2007.** Regionalna i Prekogranicna Saradnja za Oderzivi Razvoj Serbije, (www.doiserbia.nb.rs/ft.aspx), Beograd
- **Schneider F, Houbart Jacques, 2006.** „Udhëzuesi Praktikë për bashkëpunim Ndërkufitar” (www.espaces-transtrontaliers.org; [https://wcd.coe.int/com.instranet.](https://wcd.coe.int/com.instranet))
- **Memorandumi i Mirëkuptimit, 2008.** Memorandumi i Mirëkuptimit ndërmjet Ministrisë së Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave të Republikës së Shqipërisë dhe Ministrisë Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor të Republikës së Kosovës
- **Memorandumi i Mirëkuptimit, 2012.** Për Bashkëpunim në Fushën e Mbrojtjes së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor ndërmjet Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor të Republikës së Kosovës dhe Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Fizikë të Republikës së Maqedonisë, Prishtinë
- **Memorandumi i Mirëkuptimit, 2011.** Memorandum of Understanding for the Management of the Extended Transboundary Drin Basin.
- **Plani i Veprimit për Partneritet Evropian 2006.** Perspektiva Evropiane kërkon përbushjen e kriterëve politike, ekonomike dhe institucionale të përcaktuara nga Këshilli i Evropian në Kopenhagë, Qershor,1993.
- **Plani i Veprimit për Partneritet Evropian 2009.** Çështjet Rajonale dhe Obligimet Ndërkombëtare (Pika 2.1.3. faqe.41) Prishtinë
- **Rregullorja Nr.02/2011.** Për fushtat e përgjegjësisë administrative të zyrës së kryeministrit dhe ministrave, (www.kryeministri-ks.net/), Prishtinë
- **Transboundary Groundwaters in South –Eastern Europe –Part 3, Chapter 1.**Scale and Scope, page 299-305 (www.unece.org:8080/)
- **Vurmo Gj, 2006.** Bashkëpunimi ndërkufitar në Shkodër (Euro-Rajon i ardhshëm apo një përpjekje e mbetur pezull?),Tiranë (<http://www.aiis-albabilia.org>)

JU FALEMINDERIT PËR VËMENDJEN TUAJ !